

Державна підтримка стартапів і венчурних інвестицій як елемент конкурентної політики у сфері інформаційних технологій

*Журба Олександр Миколайович*¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2025	Економіка	338.242.2:330.341.1:004

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17715611>

Анотація. У статті досліджено напрями вдосконалення державної політики підтримки стартапів і венчурних інвестицій у сфері інформаційних технологій у контексті забезпечення конкурентного розвитку цифрової економіки. Здійснено аналіз сучасних концептуальних підходів до ролі держави в інноваційній екосистемі та обґрунтовано значення інструментів державного стимулювання для формування спроможного середовища розвитку технологічного підприємництва. Мета статті – аналіз міжнародного досвіду державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій та визначенні можливостей його адаптації для формування ефективної конкурентної політики у сфері інформаційних технологій в Україні. Особливу увагу приділено оцінюванню міжнародних практик, зокрема досвіду країн Європейського Союзу та держав «Великої сімки», які демонструють різноманітні моделі поєднання фінансових, інституційних і регуляторних механізмів підтримки. На основі порівняльного аналізу виокремлено ключові елементи ефективної політики розвитку стартап-екосистем: раннє фінансування, співінвестування з приватним сектором, підтримка науково-дослідних робіт, розвиток акселераційних програм, цифровізація адміністративних процедур та формування відкритих інноваційних інфраструктур.

У роботі доведено, що державна підтримка технологічних стартапів виступає каталізатором інноваційної динаміки, сприяє появі нових учасників ринку, посиленню конкуренції та структурній модернізації економіки. Показано, що інтеграція міжнародного досвіду в українські умови потребує комплексного підходу, який передбачає узгодження політики розвитку інновацій з конкурентною політикою, забезпечення прозорості фінансування, посилення взаємодії держави з венчурними фондами та створення умов для інтернаціоналізації стартапів. Сформульовані рекомендації можуть стати основою для подальшого удосконалення державної політики у сфері ІТ-підприємництва, що є важливою передумовою цифрової трансформації та зростання конкурентоспроможності України.

Ключові слова: стартап-екосистема; інновації; венчурні інвестиції; конкурентна політика; ІТ-сектор; державна підтримка; цифрова економіка; інноваційна інфраструктура.

¹ кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економічної теорії та конкурентної політики
Державний торговельно-економічний університет
<https://orcid.org/0009-0008-3007-4314>

State support for startups and venture investments as an element of competition policy in the information technology sector

Abstract. The article examines the directions for improving state policy aimed at supporting startups and venture investments in the field of information technology in the context of ensuring the competitive development of the digital economy. The study analyzes contemporary conceptual approaches to the role of the state within the innovation ecosystem and substantiates the importance of public incentive instruments for forming a capable environment for the growth of technological entrepreneurship. The purpose of the article is to assess international experience in state support for startups and venture investments and to identify opportunities for its adaptation in shaping an effective competitive policy in the information technology sector in Ukraine. Special attention is given to the evaluation of international practices, particularly the experience of the European Union countries and the G7 states, which demonstrate diverse models combining financial, institutional, and regulatory support mechanisms. Based on a comparative analysis, the study identifies key elements of effective startup ecosystem development policy: early-stage financing, co-investment with the private sector, support for research and development, the expansion of acceleration programmes, digitalisation of administrative procedures, and the creation of open innovation infrastructures.

The research demonstrates that state support for technological startups acts as a catalyst for innovation dynamics, contributes to the emergence of new market participants, strengthens competition, and fosters structural modernisation of the economy. The findings show that integrating international experience into the Ukrainian context requires a comprehensive approach involving the alignment of innovation policy with competition policy, ensuring financial transparency, strengthening cooperation between the state and venture funds, and creating conditions for the internationalisation of startups. The proposed recommendations may serve as a basis for further improvement of state policy in the field of IT entrepreneurship, which is an important prerequisite for digital transformation and enhancing Ukraine's competitiveness.

Keywords: startup ecosystem; innovation; venture investment; competition policy; IT sector; state support; digital economy; innovation infrastructure.

Вступ

Стрімка цифровізація економіки та домінування інформаційних технологій у глобальних ланцюгах створення вартості формують принципово нові умови економічної конкуренції, у межах яких ефективність національних інноваційних систем безпосередньо визначає конкурентоспроможність держав. Стартапи та венчурні інвестиції стають одним із ключових інструментів технологічного розвитку, прискорення інноваційних циклів та створення високотехнологічних ринків. Саме вони забезпечують появу проривних продуктів, нових бізнес-моделей, альтернативних технологічних архітектур і створюють умови для трансформації існуючих ринкових структур. Водночас наявна практика демонструє, що формування сприятливого середовища для розвитку стартапів неможливе без активної участі держави, яка виконує функції каталізатора інноваційної динаміки, компенсатора ринкових провалів та гаранта рівних конкурентних можливостей на ранніх стадіях розвитку технологічного бізнесу.

Проблемність даної теми полягає у тому, що традиційні механізми конкурентної політики були сформовані в контексті промислової економіки та зорієнтовані переважно на запобігання зловживанням ринковою владою великих корпорацій. Однак сучасна ІТ-сфера характеризується іншим типом конкурентної динаміки: висока залежність від інтелектуального капіталу, короткі інноваційні цикли, велика роль

мережевих ефектів, екосистемність та регуляторна асиметрія між глобальними платформами й локальними інноваційними компаніями. За таких умов стартапи виступають не лише драйверами технологічного прориву, а й інструментом балансування ринкової влади, адже саме вони здатні формувати інноваційний тиск на домінантів та забезпечувати конкурентну різноманітність галузі.

Разом із тим ранні стадії інноваційного підприємництва залишаються найбільш ризиковими для приватних інвесторів. Висока невизначеність, інформаційна асиметрія, недостатність ліквідності та обмеженість доступу до фінансування стримують залучення венчурного капіталу в нові ІТ-компанії, особливо на етапах pre-seed та seed. Це створює структурний розрив між наявним інноваційним потенціалом та можливістю його реалізації. У більшості країн світу подолання цього розриву забезпечується за рахунок державної підтримки – прямої (гранти, субсидії, державні фонди) або непрямої (податкові стимули, гарантійні механізми, пільгові кредити, компенсаційні програми). Ефективність цих інструментів визначає здатність держави забезпечити сталий розвиток стартап-екосистеми, сформувати конкурентоспроможні ІТ-компанії та зменшити залежність національного ринку від імпорту технологій.

Проблема також полягає у необхідності збалансувати державну підтримку стартапів із принципами конкурентної політики. З одного боку, надмірне та нерівномірне субсидування може призводити до викривлення конкуренції, створення нерівних умов та появи «штучних переможців». З іншого боку, недостатня або несистемна підтримка призводить до втрати інноваційного потенціалу, витоку талантів, зниження інвестиційної привабливості та неможливості конкурувати із глобальними технологічними компаніями. Таким чином, державна політика у сфері підтримки стартапів і венчурних інвестицій повинна бути інтегрована в ширший контекст конкурентної політики та забезпечувати баланс між стимулюванням інновацій і недопущенням ринкових викривлень.

Окрема проблематика стосується імплементації світових регуляторних практик у вітчизняну ІТ-сферу. У країнах ЄС, США, Ізраїлі, Сінгапурі чи Південній Кореї державні інструменти підтримки стартапів є невід'ємною частиною конкурентної стратегії та працюють у тісному зв'язку з розвитком венчурної інфраструктури, формуванням цифрових хабів, підтримкою університетських інновацій та стимулюванням R&D. Україна, попри швидке зростання ІТ-сектору, досі перебуває на етапі формування цілісної державної політики у цій сфері. Потребує удосконалення нормативна база, інституційна архітектура, доступ до інструментів фінансування, а також механізми узгодження державної допомоги з правилами конкурентної політики.

Таким чином, проблема дослідження полягає в тому, щоб визначити, яким чином державна підтримка стартапів та венчурних інвестицій може стати ефективним інструментом конкурентної політики у сфері інформаційних технологій, не створюючи ринкових викривлень, а навпаки – підсилюючи інноваційну динаміку, технологічну стійкість та структурну конкуренцію в галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Державна підтримка стартапів та венчурних інвестицій є критично важливою для стимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку економіки, особливо в контексті високотехнологічних стартапів у секторі інформаційно-комунікаційних технологій [1]. Вона відіграє ключову роль у зміцненні технологічної конкурентоспроможності національної економіки та забезпеченні її цифрової трансформації. Безперечно, державна політика у сфері ІКТ-стартапів є рушійною силою для активізації потенціалу стратегічних галузей, які інтегрують мікроелектроніку, біотехнології та генну інженерію. Крім того, державні програми, подібні до Advanced Research Projects Agency – Energy, надають стартапам доступ до раннього фінансування, що прискорює

технологічні прориви та посилює загальну інноваційну екосистему, як зазначає Ліхота О. [2]. Зокрема, на думку Верхоляк І., інвестиції у венчурний капітал є ключовим фактором для стимулювання інновацій та економічного зростання, особливо в контексті розбудови стартап-екосистем в Україні як повноправній європейській державі [3]. Процикевич К.І. відмічає, що таке втручання держави є закономірним, враховуючи значну тривалість життєвого циклу інновацій, високі інвестиційні витрати та невизначеність кінцевих результатів у високотехнологічних галузях [4].

Державна підтримка також формує попит на інновації та знижує ризики для компаній, які розробляють нові технології, сприяючи при цьому залученню іноземних інвестицій через інтернаціоналізацію інноваційних процесів [5]. Така підтримка створює сприятливі умови для ризикового інвестування у провідні ланки інноваційної сфери, забезпечуючи конкурентні переваги вітчизняного бізнесу на міжнародних ринках [6].

Державна підтримка також є ефективним інструментом для стимулювання розвитку високотехнологічних стартапів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, що є потужним фактором неоіндустріалізації та цифрової трансформації. Ефективна державна політика, як зазначає Корсунова К., створює сприятливе середовище для розвитку стартапів, пропонуючи податкові пільги, спрощуючи бюрократичні процедури та забезпечуючи програми початкового фінансування, що є важливим для їхнього швидкого зростання [7]. Крім того, залучення приватного капіталу через венчурні фонди має суттєве значення, оскільки це прискорює розвиток стартапів та забезпечує масштабування технологічних рішень [8].

Відтак, розвиток стартап-екосистеми є критично важливим для економічного відновлення України, особливо в умовах воєнного стану, що вимагає комплексної фінансової підтримки, яка включає гранти, податкові пільги, державні замовлення та венчурний капітал [9]. Державне стимулювання розвитку цифрової економіки, що проявляється в ініціативах на кшталт Дія.City та підтримці Міністерства цифрової трансформації, вже продемонструвало певні успіхи, хоча їхній масштаб поки залишається обмеженим. Проте світовий досвід, зокрема Кремнієвої долини та ізраїльської екосистеми "Startup Nation", демонструє, що інтеграція венчурного капіталу з провідними технологічними компаніями та дослідницькими установами значно прискорює комерціалізацію наукових розробок та розвиток інноваційних бізнес-моделей. Водночас, в Україні існує потреба у посиленні державної підтримки високотехнологічних стартапів, оскільки її рівень наразі є недостатнім порівняно з успішними міжнародними прикладами, де активна фінансова підтримка відіграла вирішальну роль у становленні інноваційних хабів [10].

Аналіз наукових джерел засвідчує, що державна підтримка стартапів та венчурних інвестицій є визначальним чинником формування сучасної інноваційної економіки, особливо в сегменті інформаційно-комунікаційних технологій, де швидкість технологічних змін, високі ризики та значна капіталомісткість інновацій вимагають активної участі держави. Література підтверджує, що втручання держави не суперечить принципам конкуренції, а навпаки – забезпечує її відтворення шляхом усунення ринкових провалів, зниження інвестиційної невизначеності та стимулювання появи нових інноваційних гравців.

Вчені наголошують, що державна підтримка має стратегічний характер, оскільки сприяє розвитку наукоємних секторів, у тому числі біотехнологій, мікроелектроніки та ІТ, які формують основу цифрової трансформації та технологічної незалежності держави. Ранні стадії інноваційних проєктів характеризуються критично високими ризиками, тому такі інструменти, як гранти, державні фонди, податкові стимули, гарантійні механізми та спеціальні дослідницькі програми, відіграють вирішальну роль у комерціалізації наукових ідей. Підтримка на зразок програм ARPA-E чи аналогічних

інноваційних агентств у різних країнах демонструє здатність держави пришвидшувати технологічні прориви та створювати умови для розвитку конкурентоспроможних стартапів.

Водночас література підкреслює, що розвиток венчурного капіталу є невід'ємною складовою ефективною підтримки стартап-екосистем, оскільки приватні інвестори забезпечують масштабування інновацій, професійний супровід, доступ до глобальних ринків та експертизи. Оптимальна взаємодія державних інструментів підтримки та приватного венчурного капіталу формує збалансоване середовище, де інновації не лише генеруються, а й активно впроваджуються у виробничі та ринкові моделі.

Разом із тим проаналізовані джерела вказують на те, що в Україні рівень державної підтримки стартапів та венчурного фінансування поки не відповідає потребам інноваційного розвитку. Попри позитивні кроки – зокрема впровадження Дія.City та розширення програм цифрової трансформації – українська стартап-екосистема й надалі потребує системного фінансування, інституційної підтримки, розвитку інноваційних хабів, підсилення співпраці університетів та бізнесу й залучення міжнародних інвесторів. Порівняння з успішними моделями Кремнієвої долини та Ізраїлю підтверджує, що без активної державної участі становлення конкурентоспроможних технологічних кластерів є утрудненим або неможливим.

Таким чином, огляд літератури дозволяє дійти висновку, що державна підтримка стартапів і венчурних інвестицій виступає не лише інструментом інноваційної політики, а й важливою складовою конкурентної політики у сфері інформаційних технологій. Вона забезпечує розвиток високотехнологічних секторів, сприяє зростанню економічної стійкості, активізує інвестиційні потоки та створює умови для формування динамічного, відкритого та конкурентного цифрового ринку.

Мета статті – аналіз міжнародного досвіду державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій та визначенні можливостей його адаптації для формування ефективною конкурентної політики у сфері інформаційних технологій в Україні.

Результати

Сучасні тенденції розвитку інноваційної економіки засвідчують, що системна підтримка стартапів та венчурного інвестування в секторі інформаційних технологій поступово перетворюється з факультативного інструмента державної політики на необхідний елемент забезпечення довгострокової конкурентоспроможності. В умовах стрімкої цифровізації, глобалізації ринків та підвищення ролі технологічних рішень у створенні доданої вартості саме інноваційні компанії ранніх стадій формують динаміку оновлення галузей і визначають можливості держави адаптуватися до структурних зрушень. Ефективність їхнього розвитку значною мірою залежить від того, наскільки державна політика здатна компенсувати ринкові провали, пов'язані з обмеженим доступом до капіталу, високими ризиками, недостатністю інноваційної інфраструктури та інформаційною асиметрією [1, с. 72].

У цьому контексті важливого значення набуває аналіз міжнародних моделей державного стимулювання стартап-екосистем, адже вони відображають різні підходи до поєднання цілей інноваційної та конкурентної політики. Країни, що досягли значних успіхів у розвитку ІТ-сектору, демонструють різні траєкторії інституційного дизайну: від активного державного інвестування та створення публічно-приватних фондів до запровадження спеціальних регуляторних режимів, податкових стимулів та програм цифрової трансформації. Спільним для цих підходів є усвідомлення того, що ринкові механізми самі по собі не забезпечують необхідної швидкості розвитку технологічних стартапів, а отже, держава виступає ключовим модератором інноваційних процесів і «архітектором» умов для формування конкурентного середовища.

Вивчення досвіду європейських країн є важливим з огляду на спільність регуляторних стандартів, подібність принципів державної допомоги та узгодженість економічної політики з нормами ЄС. Європейські практики демонструють, що підтримка високотехнологічних стартапів розглядається не як ізольований механізм фінансування, а як стратегічний інструмент забезпечення інноваційного оновлення економіки, зміцнення позицій на глобальних ринках та формування цифрових компетенцій. Особливої уваги заслуговує той факт, що державні інституції у більшості країн ЄС намагаються поєднувати прямі та непрямі інструменти підтримки, зменшуючи бар'єри входу та забезпечуючи доступ до капіталу на ранніх стадіях, що є критичним для ІТ-галузі, де період від ідеї до ринкової реалізації є коротким, а конкуренція – інтенсивною (табл. 1).

Таблиця 1

Досвід держав-членів ЄС щодо державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій у сфері ІТ

Країна	Ключові державні інституції / програми	Основні інструменти підтримки стартапів та венчурних інвестицій (з акцентом на ІТ)	Значення для конкурентної політики в ІТ-секторі
Німеччина	High-Tech Gründerfonds (HTGF); програми Федерального міністерства економіки та клімату для high-tech стартапів	Публічно-приватний фонд ранніх стадій, seed-фінансування high-tech та digital-стартапів, коінвестування з приватними фондами, менторство та доступ до інноваційної інфраструктури	Зменшує бар'єри входу на технологічні ринки, створює конкуренцію домінантам за рахунок появи нових інноваційних гравців і посилює структурну конкуренцію в ІТ-галузі.
Франція	La French Tech Mission; Bpifrance (державний інвестиційний банк, фонди French Tech Seed, F3A тощо)	Державні й квазідержавні VC-фонди, seed-та growth-інвестиції у deeptech і digital-стартапи, програми акселерації, ініціатива «Je choisis la French Tech» для пріоритизації рішень французьких стартапів у держсекторі	Формує потужну національну стартап-екосистему, зменшує залежність від іноземного капіталу та створює конкурентний тиск на глобальні платформи на внутрішньому й європейському ринках.
Фінляндія	Business Finland; державні VC-інструменти, підтримка через національні програми інновацій та стартап-гранти	Гранти на R&D і commercialization, кредити й гарантії для інноваційних компаній, програми для іноземних стартапів (Startup Permit), участь держави як LP у венчурних фондах, орієнтація на high-tech та ICT	Підсилює роль інноваційних МСП в економіці, забезпечує конкуренцію за рахунок постійного входу нових технологічних гравців та підтримує високий рівень динамічної ефективності в ІТ-секторі.
Естонія	Startup Estonia (урядова ініціатива в рамках Enterprise	Грантові програми та акселерація стартапів, підтримка створення компаній онлайн, доступ	Забезпечує низькі транзакційні витрати входу, формує конкуренцію на

	Estonia); програми e-Residency для стартапів	до єдиного цифрового ринку ЄС, розвиток даних та інфраструктури (Startup Database), сприятливий податковий та регуляторний режим для IT-бізнесу	європейському рівні завдяки залученню іноземних IT-стартапів та створює «пісочницю» для експериментів з новими бізнес-моделями.
Ірландія	Enterprise Ireland (Seed & Venture Capital Scheme; Pre-Seed Start Fund; стартап-гранти)	Державне співфінансування VC-фондів, прямі інвестиції в high-potential стартапи, гранти на pre-seed/seed-стадії, податкові стимули та консультаційна підтримка технологічного бізнесу	Допомагає долати ринкові провали раннього фінансування, підсилює позиції місцевих IT-компаній на глобальних ринках і створює конкурентне середовище для залучення як іноземних, так і національних інвесторів.
Польща	PFR Ventures (державний фонд-фонд, єдиний LP – уряд Польщі); програми NCBR, BGK, ініціативи на кшталт Innovate Poland	Інвестиції держави як LP у десятки венчурних фондів, підтримка ранніх і growth-стадій технологічних компаній, значна частка державного капіталу в VC-ринку, окремі програми для інноваційних IT-та deertech-проектів	Формує критичну масу венчурного капіталу, стимулює появу нових фондів і стартапів, підвищує конкурентоспроможність польського технологічного сектору в ЦСЄ та знижує домінування зовнішніх гравців.

Джерело: [11-25].

Узагальнення європейського досвіду державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій у сфері інформаційних технологій засвідчує наявність комплексних і водночас структурно відмінних моделей стимулювання інноваційного розвитку, які формуються відповідно до національних економічних стратегій, інституційної архітектури та рівня технологічної зрілості країн. Водночас попри відмінності у масштабах економік, рівні диджиталізації та структурі бізнес-середовища, всі розглянуті держави демонструють спільну тенденцію: розвиток IT-стартапів розглядається як один із ключових механізмів забезпечення конкурентоспроможності, цифрової автономії та структурної стійкості економіки.

У більшості країн ЄС такі механізми реалізуються через широкі національні екосистеми підтримки, що включають податкові стимули, державні фонди прямого інвестування та програми співфінансування з приватним сектором. Досвід Німеччини [15], Франції [12, 20, 21], Естонії [18], Польщі [23, 24] засвідчує, що ефективність державної політики забезпечується саме синергією інструментів – від інкубаційних платформ і технологічних парків до спеціалізованих програм залучення венчурного капіталу та підтримки масштабування IT-проектів. Такі країни демонструють, що стале зростання стартап-ринку можливе лише за умов довгострокового стратегічного планування, високого рівня інституційної координації та пріоритетного інвестування у наукоємні цифрові технології.

Для узагальнення досвіду та виокремлення найбільш ефективних інструментів підтримки технологічних стартапів і венчурних інвестицій доцільно представити структуровану характеристику моделей, що застосовуються країнами G7. Така систематизація дозволяє не лише побачити спільні риси державної політики, а й ідентифікувати унікальні механізми, які можуть бути адаптовані в українських умовах (табл. 2).

Таблиця 2

Досвід держав G7 щодо державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій у сфері ІТ

Держава G7	Ключові державні інституції / фонди	Основні інструменти підтримки стартапів та венчурного капіталу	Фокус на ІТ / цифрових стартапах
США	Small Business Administration (SBA), Національний науковий фонд (NSF), агентства оборонних та медичних досліджень	Грантові програми для R&D стартапів (SBIR/STTR), державні контракти на інновації, податкові стимули, підтримка акселераторів	Пріоритет – high-tech: ІТ, ШІ, кібербезпека, оборонні технології, програмні рішення
Канада	Business Development Bank of Canada (BDC), BDC Capital, програма Venture Capital Catalyst Initiative	Державні вкладення у VC-фонди, кредитування інноваційних МСП, гранти на R&D, програми комерціалізації	Акцент на фінтех, SaaS, цифрові платформи, штучний інтелект, GovTech
Велика Британія	British Business Bank, Innovate UK, UK Research & Innovation	Державні інвестиції у венчурні фонди, гранти Innovate UK, податкові стимули (EIS/SEIS), інноваційні кредити	ІТ, AI, big data, cybersecurity, creative tech, GovTech
Німеччина	High-Tech Gründerfonds (HTGF), KfW Capital, Федеральне міністерство економіки	Co-investment фонди, гранти ERP-Gründerkredit, підтримка інкубаторів і технопарків, державні інноваційні гранти	Цифрові інновації, ІТ-рішення для промисловості, Industry 4.0, cybersecurity
Франція	Bpifrance, French Tech, програма La French Tech Mission	Державні інвестиції у VC, гранти на інновації, стартап-візи, пільгове кредитування, масштабні національні цифрові програми	Стартапи у сфері AI, fintech, медтех, deep-tech, програмні продукти
Італія	Fondo Nazionale Innovazione, Invitalia, програми Smart&Start	Державне співінвестування, пільгові кредити, гранти для інноваційних стартапів, податкові пільги	Цифрові рішення, e-commerce, IoT, креативні індустрії, фінтех
Японія	Japan Innovation Network, J-Startup Program, Development Bank of Japan	Національні програми акселерації, гранти для deep-tech, державно-приватні інвестиційні фонди, програми	Робототехніка, ІТ, AI, fintech, медичні технології, smart manufacturing

		масштабування глобальні ринки	на	
--	--	----------------------------------	----	--

Джерело: [26-33].

Систематизація досвіду країн G7 щодо державної підтримки технологічних стартапів і венчурного інвестування демонструє наявність чітко окреслених моделей політики, які формують сприятливі умови для розвитку інноваційного підприємництва в секторі ІТ. Кожна держава використовує власні інституційні механізми, однак у всіх випадках простежуються спільні риси: спрямованість на стимулювання високотехнологічних розробок, підвищення інвестиційної активності приватного сектору та забезпечення ефективної комунікації між державою, бізнесом і науковими установами.

Американський підхід вирізняється одним із найпотужніших у світі інструментів раннього фінансування інновацій – програмами SBIR та STTR, які дозволяють команді розробників отримати ресурс на етапі науково-дослідних робіт, не передаючи власність інвесторам [26]. Стратегія США базується на моделі держави-замовника, де державні агентства закупають технологічні рішення у малих інноваційних підприємств. Такий підхід формує стабільний попит на високотехнологічні розробки, мінімізує бізнес-ризик та дає змогу стартапам отримувати перевірку ринку вже на початковому етапі. Це створює особливо ефективні стимули для розвитку ІТ-сектору, зокрема в напрямках штучного інтелекту, кібербезпеки, програмного забезпечення та оборонних технологій [27].

Канадська модель концентрується на розбудові державного банку розвитку та підтримці приватних венчурних фондів через державні інвестиційні програми. Поєднання інструментів кредитування, грантів і співінвестування дозволяє збалансувати ризики між державою та приватним сектором, водночас стимулюючи появу нових ІТ-проектів, орієнтованих на фінтех, цифрові послуги та штучний інтелект [31]. Канадський досвід демонструє, що ефективність підвищується за умов, коли держава забезпечує доступ до капіталу не окремим компаніям, а всій екосистемі через підтримку інвестиційних інституцій.

У Великій Британії ключову роль відіграє поєднання податкових стимулів і державних інвестицій [28]. Програми EIS та SEIS створюють вигідні умови для приватних інвесторів, знижуючи фінансові ризики та сприяючи вкладенню коштів у технологічні проекти на ранніх стадіях. Паралельно державні інституції фінансують інноваційні гранти та програми розвитку бізнесу. Такий баланс ринкових і регулятивних інструментів особливо результативний для галузей big data, штучного інтелекту, розробки цифрових продуктів і безпекових технологій.

Німеччина застосовує модель співінвестування, де приватний і державний капітал поєднуються у високотехнологічних фондах. Акцент робиться на підтримці технологій, що забезпечують промислову модернізацію та цифрову трансформацію виробництва [30]. Програми підтримки цифрових інновацій, зокрема у напрямку Industry 4.0, формують середовище, в якому стартапи стають ключовими постачальниками рішень для великого бізнесу. Особливу роль відіграють грантові інструменти та доступ до інфраструктури інкубаторів і технопарків.

Франція демонструє приклад масштабної національної інноваційної ініціативи, у межах якої державні інституції виступають активними інвесторами у стартапи та венчурні фонди [29]. Стратегія French Tech поєднує інституційні, фінансові й іміджеві інструменти, створюючи цілісну екосистему підтримки, орієнтовану на швидке масштабування технологічного бізнесу. Значна увага приділяється розвитку штучного інтелекту, медичних технологій, фінтеху та глибоких технологій.

Японія, натомість, вибудовує модель масштабування та експорту технологічних інновацій [32]. В центрі уваги – робототехніка, інтелектуальні системи, фінтех та smart-технології. Державні програми акселерації спрямовані не лише на підтримку ранніх стадій, а й на глобальну інтеграцію інноваційних компаній, що відповідає стратегічній меті країни – утримувати провідні позиції у високотехнологічних індустріях.

Порівняльний аналіз свідчить, що попри різні інституційні моделі, держави G7 застосовують сукупність інструментів, які створюють передбачуване бізнес-середовище та сприяють високій інвестиційній активності. Загальними є такі принципи: координація державної політики та приватних інвестицій; забезпечення доступу до фінансування на ранніх стадіях; формування механізмів стимулювання інвесторів; розвиток інноваційної інфраструктури; орієнтація на глобальні ринки.

Для України релевантними є кілька стратегічних висновків. По-перше, ефективність забезпечується там, де держава виступає активним учасником ринку інновацій – через гранти, співінвестування або державні замовлення на технологічні рішення. По-друге, залучення приватного капіталу потребує створення стимулюючих умов, передусім податкових та регуляторних. По-третє, розвиток ІТ-стартапів тісно пов'язаний із наявністю акселераторів, інкубаторів і технологічних парків, що формують середовище підтримки і швидкої комерціалізації ідей. По-четверте, успішність цифрових інновацій визначається можливістю інтеграції у глобальні технологічні ринки, що потребує національних програм просування та інтернаціоналізації стартапів (рис. 1).

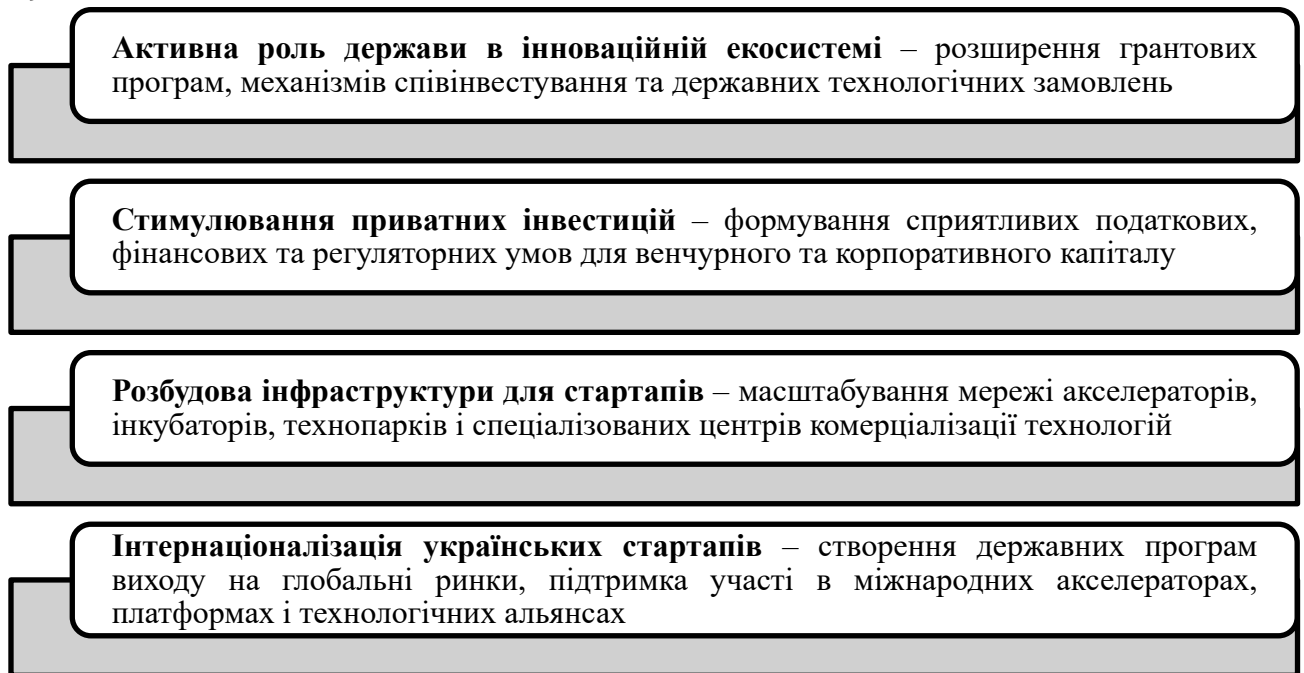

Рис. 1. Стратегічні напрямки подальшого розвитку державної підтримки стартапів і венчурних інвестицій у сфері інформаційних технологій в Україні.

Джерело: узагальнено автором.

Узагальнюючи, досвід країн G7 демонструє, що стратегія розвитку інновацій має бути комплексною, системною та заснованою на поєднанні інструментів фінансової, інституційної та податкової підтримки. Саме такий підхід забезпечує здатність стартапів створювати високотехнологічні продукти, ефективно масштабуватися та формувати нові драйвери економічного розвитку.

Висновки

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що державна підтримка стартапів і венчурних інвестицій у сфері інформаційних технологій є ключовим інструментом формування сучасної конкурентної політики, здатним забезпечити структурне оновлення економіки, підвищення технологічної стійкості та зміцнення позицій на глобальних ринках. Аналіз міжнародного досвіду продемонстрував, що успішні моделі стимулювання інноваційної діяльності базуються на поєднанні фінансових, інституційних й регуляторних механізмів, які разом створюють передумови для розвитку динамічної та відкритої стартап-екосистеми. Усі розглянуті країни використовують державні інструменти як каталізатор інновацій, компенсатор ринкових провалів та засіб забезпечення рівного доступу нових гравців до технологічних ринків.

Порівняння європейських і G7-підходів дало змогу виявити низку принципів, релевантних для національної конкурентної політики. До них належать: доступ до фінансування на ранніх стадіях, створення інституцій для співінвестування з приватним сектором, підтримка R&D та акселераційних програм, формування сприятливого регуляторного середовища, а також стимулювання інтернаціоналізації інноваційного бізнесу. Це свідчить про те, що державне втручання не суперечить конкуренції, а навпаки — забезпечує її відтворення через зменшення бар'єрів входу, підсилення інноваційного тиску на домінантів і формування нових технологічних ринків.

Для України особливо необхідною є інтеграція інструментів підтримки стартапів у ширший контекст конкурентної політики. Це передбачає розвиток механізмів раннього фінансування, удосконалення регуляторної бази, посилення співпраці держави та приватного венчурного сектору, а також активне залучення міжнародних практик. Формування такої системи дозволить не лише активізувати інноваційну динаміку у сфері ІТ, а й забезпечити стратегічну цифрову автономію, економічну стійкість та довгострокову конкурентоспроможність держави.

Література:

Процикевич К. І. Концептуальні засади державної політики становлення та розвитку високотехнологічних стартапів у сфері ІКТ. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic Sciences*. 2022. № 67. С. 72. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-67-11>

Likhota O. The Essence and Meaning of the State-Based Regulation of Innovations in the USA. *Business Inform*. 2025. Vol. 3(566). P. 53–59. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-3-53-59>

Верхоляк І., Нгуєн Н., Гелей Ю.-О. Роль публічних та приватних венчурних інвестицій у розвитку стартап-екосистем в Європі. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 399. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-53-55>

Процикевич К. І. Механізми формування і реалізації державної політики підтримки високотехнологічних стартапів у сфері ІКТ: теоретико-методичні засади. *Підприємництво і торгівля*. 2023. № 39. С. 139–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2023-39-17>

Hryhaluinias D. V. The Role of the State in the Innovation Development of Enterprises. *Business Inform*. 2024. Vol. 9(560). P. 202–210. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-9-202-210>

Grigor O., Потапенко Т. П. The Perspective of Application of Foreign Experience in Development of Venture Entrepreneurship in Ukraine. *Proceedings of Scientific Works of Cherkasy State Technological University. Series Economic Sciences*. 2019. № 55. P. 24–33. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.0.55.2019.186583>

Korsunova K. Global and Ukrainian High-Tech Markets: Features of Development, Marketing Strategies and Trends in the Context of Rapid Transformation. *Business Inform.* 2023. Vol. 8(547). P. 106–112. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-8-106-113>

Hrebeshkova O., Kariaka M. A. Strategic Entrepreneurship in Ukraine: Digital Opportunities and Ecosystem Innovations. *Business Inform.* 2025. Vol. 2(565). P. 233–247. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-2-233-247>

Лоїк Р. В. Стимулювання розвитку стартап-екосистеми в Україні: джерела фінансування та інвестиції в умовах цифровізації. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid.* 2025. № 17. С. 229–236. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.17.229>

Бажал Ю. Implementation of the “triple helix” model in innovation ecosystem of Ukraine. *Ekonomika i Prognozuvannâ.* 2017. № 3. С. 124–138. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2017.03.124>

Business Finland. Investing in innovation: How Finland supports international companies. 26.06.2025. URL: <https://www.businessfinland.com/news/2025/investing-in-innovation-how-finland-supports-international-companies/>

Bpifrance. F3A fund. URL: <https://www.bpifrance.com/products/f3a-fund/>

Enterprise Ireland. Seed & Venture Capital Scheme 2025–2029: First call for expressions of interest. 2024. URL: <https://www.enterprise-ireland.com/documents/seed-and-venture-capital-scheme-2025-2029-new-en-137192.pdf>

Enterprise Ireland. Business start-up grants and supports. URL: <https://www.enterprise-ireland.com/en/supports/start-ups>

High-Tech Gründerfonds. Pre-seed and seed investor for high-tech startups. URL: <https://www.htgf.de/en/venture-capital-investor-2/>

OECD. Benchmarking government support for venture capital – Country note: Finland. 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/benchmarking-government-support-for-venture-capital_82cd3fe1-en/finland_36c7f2de-en.html

PFR Ventures. About PFR Ventures. URL: <https://pfrventures.pl/en>

Startup Estonia. Startup Estonia – Governmental initiative within Enterprise Estonia. URL: <https://startupestonia.ee/>

Government of Estonia. E-residency for startups. URL: <https://www.e-resident.gov.ee/e-residency-for-startups/>

La French Tech Mission. Promoting the French start-up ecosystem. 2024. URL: <https://lafrenchtech.gouv.fr/en/promoting-the-french-start-up-ecosystem/>

Ministère de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique. French Tech 2030 new cohort: 80 trailblazing startups shaping France's future. 06.11.2025. URL: <https://presse.economie.gouv.fr/?p=164726>

Bodnar V. State-backed venture capital and innovation ecosystems in Central and Eastern Europe. *Eco-Science Review.* 2025. Vol. 7(2). P. 53–64. URL: <https://eco-science.net/wp-content/uploads/2025/07/7.25. topic Vladyslav-Bodnar-53-64.pdf>

AIN. 30 Polish startups received €43M in funding in Q1'24. 10.05.2024. URL: <https://en.ain.ua/2024/05/10/pfr-ventures-and-inovo-polish-vc-market-2024-report/>

Vestbee. Poland hosts 3300 startups: What does the acceleration market look like? 27.03.2024. URL: <https://vestbee.com/insights/articles/poland-acceleration-market-report>

Government of Ireland. Programme for Government 2025. URL: <https://7358484.fs1.hubspotusercontent-na1.net/hubfs/7358484/Programme%20for%20Government%20-%20New.pdf>

Small Business Administration. About SBIR and STTR. URL: <https://www.sbir.gov/about>

National Science Foundation. America's Seed Fund – NSF SBIR/STTR. URL: <https://seedfund.nsf.gov/>

British Business Bank. Building momentum in venture capital across Europe. August 2025. URL: <https://www.british-business-bank.co.uk/sites/g/files/sovrnj166/files/2025-08/report-bbb-building-momentum-in-venture-capital-across-europe%5B1%5D.pdf>

Ministère de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle. Venture capital: in 10 years, Bpifrance has made a major... URL: <https://www.bpifrance.com/2025/10/01/venture-capital-bpifrance-french-start-up/>

Technopolis Group. Evaluation of the High-Tech Gründerfonds (HTGF). February 2020. URL: <https://www.technopolis-group.com/wp-content/uploads/2020/02/Evaluation-of-Hightech-Gru%CC%88nderfonds.pdf>

Innovation, Science and Economic Development Canada. Venture Capital Catalyst Initiative (VCCI). URL: <https://ised-isde.canada.ca/site/sme-research-statistics/en/venture-capital-catalyst-initiative>

Ministry of Economy, Trade and Industry of Japan. Startup and new business promotion – J-Startup, Startup Visa, Startup Development Five-year Plan. URL: https://www.meti.go.jp/english/policy/economy/startup_nbp/index.html

OECD. Benchmarking government support for venture capital: Germany. 27.06.2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/benchmarking-government-support-for-venture-capital_82cd3fe1-en/germany_5e9c0c66-en.html